

Verlag

Programmaraad Bodembeheer

Datum: 9 oktober 2017
Tijd: 9.30 - 12.30 uur
Plaats: RWS, Utrecht

Aanwezig:

Jos Theeuwen – voorzitter
Thom Maas - RWS Bodem+
Ronny Huls – VKB
Jan Fokkens - VNO-NCW
Rene Zijlstra – Rijksvastgoedbedrijf

Jacoline Bijlsma – VNG
Joop Jansen – NVP, Bouwend NI
Hans Boer - VA
Otto Feenstra – BOG
Annelies de Graaf – secretaris (SIKB)

Afwezig:

Martin Bloemendal – BodemenergieNL
Paul Bertens – UvW

Marc Langenhuijsen - Omgevingsdiensten
Marjon Verhoeven – KOBH-HBO

**Actie
door:**

1. Opening en vaststellen agenda

René Zijlstra (Rijksvastgoedbedrijf) is voor het eerst aanwezig. Hij is vanaf deze vergadering de opvolger van Marloes Jaspers (Rijksvastgoedbedrijf) als vertegenwoordiger van de overheidsopdrachtgevers in de programmaraad. Na een kennismakingsronde wordt de agenda ongewijzigd vastgesteld.

2. Ontwikkelingen I&M: Aanvullingsbesluit Bodem, Kwalibo-regelgeving en toezicht

Michiel Gadella van Bodem+ geeft een presentatie over de stand van zaken en beoogde inhoud van het Aanvullingsbesluit Bodem en de plannen m.b.t. de Kwalibo-wetgeving (zie bijlage bij dit verslag). In aanvulling op de sheets heeft Michiel Gadella het volgende toegelicht:

De nieuwe streefdatum voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet is 1 januari 2021. Alle ernstige gevallen van bodemverontreiniging waarvoor ten tijde van de inwerkingtreding van de omgevingswetgeving een saneringsplan is ingediend blijven onder het overgangsrecht vallen. Alle andere beschikte ernstige gevallen gaan onder het nieuwe recht vallen, waarin de terminologie 'geval van ernstige bodemverontreiniging' zal vervallen.

Alle Kwalibo-aangrijpingspunten gaan beleidsneutraal over van de Wet bodembescherming naar de Omgevingswet en het Aanvullingsbesluit bodem. Kwalibo zelf en de productregels blijven voorlopig achter in het Besluit bodemkwaliteit na inwerkingtreding van de Omgevingswet. De planning is om de Kwalibo-regels vijf jaar later, samen met de inbouw van de afvalstoffen, in de Omgevingswet op te nemen. Goede werkafspraken, zoals vastgelegd in de bodem-BRL-en en -protocollen, blijven noodzakelijk: als je geen overeenstemming over de kwaliteit hebt loopt de gebiedsontwikkeling vast. De beleidsuitgangspunten die voor de instelling van Kwalibo golden: uniforme werkafspraken blijven noodzakelijk om vertrouwen in de kwaliteit van de primaire en secundaire producten te houden.

Voor alle bodem BRL-en en protocollen (grondverzet, sanering, bodembescherming, bodemenergiesystemen) zal een aanpassing nodig zijn om de inhoud Omgevingswet-proof te maken. Dit vergt aanpassing van de terminologie (bv term 'geval van ernstige bodemverontreiniging' verdwijnt, term 'interferentiegebied' voor bodemenergiesystemen verdwijnt, etc.) en van de normstelling (naamgeving hiervan zal wijzigen, bv. in drempelwaarden en omgevingswaarden).

Naar verwachting start maart 2018 de internetconsultatie over het Concept Aanvullingsbesluit Bodem. Nadat de consultatieversie van het Aanvullingsbesluit bodem beschikbaar is, kan SIKB starten met het in beeld brengen van de benodigde aanpassingen in de bodem-BRL-en en -protocollen. Naar verwachting is de impact vergelijkbaar met de overgang van het Bouwstoffenbesluit naar het Besluit bodemkwaliteit.

Michiel Gadella adviseert om deze gelegenheid te benutten om de bodem-schema's te verbeteren, te verduidelijken en te actualiseren aan de huidige werkwijze op punten waar dat zinvol is. IL&T geeft het signaal dat de branche op punten een interpretatie geven aan de eisen die niet overeenkomt met de letterlijke formulering van de eisen. Dit zou je moeten verbeteren. Daarbij niet inzetten op een reparatieslag, maar ook een volledige opschoning en actualisatie van detailpunten. Daarbij ook de wensen van IL&T betrekken, die aangeeft meer belang te hechten aan inzicht in de 'where abouts' van medewerkers van erkende bedrijven dan aan persoonsregistratie.

De frequentie waarmee het Ministerie van I&M de bijlagen C en D van de Regeling bodemkwaliteit aanpast blijft waarschijnlijk één keer per jaar. Frans Plu is sinds een half jaar beleidsverantwoordelijke voor Kwalibo bij I&M.

SIKB kan I&M helpen met een lange termijnvisie op het kwalibo-stelsel, want het rijk is hier momenteel niet mee bezig.

De aanwezigen concluderen dat SIKB in de tweede helft van 2018 een impactanalyse van de omgevingswetgeving moet maken, zodat 2019 en 2020 benut kunnen worden voor het aanpassen van de schema's. Daarbij inzetten op volledige opschoning en actualisatie op basis van de huidige inzichten en knelpunten.

Otto Feenstra merkt op dat de statische verwijzing naar andere normdocumenten voor veel problemen zal zorgen bij het aanpassen van de bodem-schema's aan de omgevingswetgeving. Dit is een extra aandachtspunt voor de impactanalyse.

3. Concept-verslag 22 mei 2017

Jacoline Bijlsma verzoekt om onder aan pag. 2 de term 'lappendeken' te nuanceren. Het gaat om verscheidenheid in de plaatselijke invulling van het beleid voor grondverzet en bodemsanering. Dit zal worden aangepast.

Met deze opmerking wordt het verslag vastgesteld.

Open staande actiepunten:

- Jan Fokkens en Marc Langenhuijsen: afspraak plannen bij VNO-NCW over ervaringen en wensen van bedrijfsleven over rolopvatting van omgevingsdiensten bij VTH-taken op het gebied van bodem. Het actiepunt blijft staan.
- Jos Theeuwen: Via I&M is IL&T door het programmabureau uitgenodigd om zitting te nemen in de Programmaraad Bodembeheer. IL&T heeft aangegeven geen zitting te willen nemen in de Programmaraad. Het actiepunt wordt afgevoerd.
- De overige actiepunten zijn afgerond.

JF, ML

4. Informatie uit SIKB-bestuur

Opvolging discussie in programmaraad over functioneren Certificerende Instellingen:

Op 9 juni heeft Jos Theeuwen namens de programmaraad de notitie 'Discussie functioneren kwaliteitsborgingsstelsel' aan het bestuur gestuurd. In deze notitie zijn onder meer opmerkingen gemaakt over het functioneren van het toezicht door de certificerende instellingen.

Mede naar aanleiding hiervan heeft de NVCI een brief gestuurd aan het bestuur van SIKB, waarin NVCI aangeeft meer bij de besluitvorming binnen SIKB betrokken te willen worden.

Op 15 augustus vond overleg plaats tussen het bestuur van de NVCI, de directeur van het SIKB-programmabureau, de voorzitter van het SIKB bestuur en Jos Theeuwen als voorzitter van de Programmaraad Bodembeheer. David van den Burg (voorzitter van het CCvD Bodembeheer) was verhinderd.

In het overleg is afgesproken om de negatieve signalen over het functioneren van het toezicht door de CI's nader te onderzoeken: waar zitten de problemen en hoe kan het beter. Het initiatief voor deze analyse ligt bij NVCI. Ronny Huls zal namens de programmaraad bodembeheer hierbij betrokken zijn. Tijdens het overleg is afgesproken dat de volgende leden van de programmaraad hierbij als klankbord voor Ronny Huls zullen optreden: Joop Jansen, Jan Fokkens, Otto Feenstra en Hans Boer. Mogelijk is ook Martin Bloemendal geïnteresseerd om als klankbord op te treden.

Terugtrekking Loyds als Certificerende Instelling voor SIKB-schema's:

Reden van de terugtrekking is dat Loyds er onvoldoende markt in ziet om de accreditatie voor bodemschema's van SIKB te behouden. Na vertrek van Loyds zijn nog zeven CI's voor de bodemschema's actief (waarvan 1 CI alleen voor BRL 7000 is geaccrediteerd). De programmadirecteur SIKB heeft inmiddels aangegeven dat momenteel een nieuwe CI zich voorbereidt op accreditatie voor de bodemschema's.

5. Actualiteiten

Jaarcongres 21 september 2017:

De leden van de programmaraad vonden het een goed congres, met inhoudelijk leuke onderwerpen en goede gelegenheid om te netwerken. Thom Maas geeft aan van diverse mensen gehoord te hebben dat het congres meer op Bodembreed gaat lijken. Ronny Huls vond deze overlap niet storend. Hans Boer geeft aan dat je wel moet kijken waar je staat als SIKB: "Blijf bij je leest". Jan Fokkens en René Zijlstra geven aan dat de link met het SIKB-werk vergroot kan worden door de sprekers mee te geven dat ze ook iets vertellen over kwaliteitsborging. Jacoline Bijlsma signaleert dat de act met het 'wol gooien' veel energie losmaakte. Die energie bleef hangen tijdens de rest van de dag.

Samenstelling Programmaraad Bodembeheer:

Jacoline Bijlsma heeft vanaf 1 januari 2018 een andere functie buiten het werkveld bodembeheer. Zij zal dan de programmaraad verlaten. Jacoline gaat in de Werkgroep Bodem van VNG op zoek naar een nieuwe vertegenwoordiger namens de gemeenten.

JB

De Fenelab-vertegenwoordiger Paul Voors heeft een andere baan. Annelies de Graaf heeft Fenelab gevraagd of ze een nieuwe vertegenwoordiger willen afvaardigen. Als daar geen reactie op komt zal Fenelab van de deelnemerslijst worden verwijderd.

AndG

Jan Fokkens kijkt nog zijn dubbele vertegenwoordiging in het CCvD en de programmaraad. Het is lastig om een andere vertegenwoordiger namens het opdrachtgevend bedrijfsleven te vinden.

JF

René Zijlstra volgt Marloes Jaspers op als vertegenwoordiger van het Rijksvastgoedbedrijf.

6. Koers SIKB 2017-2019

Het overleg tussen de delegaties van bestuur en programmaraad over de discussienotitie 'Meer focus op kennis en kennisdelen' van het SIKB-bestuur (dd. 20 april 2017) heeft plaatsgevonden op 2 oktober jl. Het concept-verslag is toegestuurd aan de leden van de programmaraad. De deelnemers namens de programmaraad kijken als volgt terug:

Jan Fokkens: halverwege het overleg duidelijk werd dat de notitie niet over de hele koers van SIKB ging, maar gelezen moet worden als invulling van het 2e speerpunt 'kennis' van de drie 'speerpunten die op pagina 3 van de notitie zijn genoemd (de overige speerpunten zijn 'regels' en 'platformfunctie').

Ronny Huls: de cruciale vraag bij de notitie is: Wat bedoelen we met kennis?

Thom Maas: goed om met het bestuur te spreken en te merken dat we op één lijn zitten met het bestuur, namelijk dat SIKB geen SKB moet worden.

Jos Theeuwen vraagt om meningen ten aanzien van § 5 van de notitie:

- Ronny Huls ziet geen rol voor SIKB in kennisontwikkeling.
- Jan Fokkens en Hans Boer vinden de uitgangspunten goed, mits bedoeld wordt op kennis delen ten behoeve van de kwaliteit van de uitvoering.
- Hans Boer: SIKB moet niet met aanbestedingen (zoals van RWS aanbesteding UP kennisbudget in 2016) mee doen, omdat het geen private partij is. De rol moet zuiver blijven.
- René Zijlstra: Het motto van SIKB 'Kennis van kwaliteit in bodembeheer' benoemt de rol van SIKB goed. Daar binnen mag SIKB wel zaken ontwikkelen.
- Otto Feenstra: het verspreiden van kennis op papier (waaiers, flyers) is niet meer van deze tijd, dat moet digitaal plaatsvinden.

Jos Theeuwen zal binnen twee weken een concept-reactie voor het bestuur opstellen en deze voor commentaar aan de programmaraad mailen.

JT,
AndG

7. Vervolg op discussie functioneren kwaliteitsborgingsstelsel en BRL 15000

Tauw heeft op verzoek van het programmabureau een concept-plan van aanpak opgesteld voor de 'Analyse vervolgkoers kwaliteitsborging bodem (BRL 15000 en toezicht)'.

Ronny Huls is als vertegenwoordiger van de programmaraad geconsulteerd bij de voorbereiding daarvan en geeft de volgende toelichting:

De aanleiding voor het opstellen van het plan van aanpak is het advies van de Programmaraad bodembeheer aan het SIKB-bestuur (dd. 24-10-2017). Naar aanleiding daarvan heeft het bestuur besloten eerst een gedegen inventarisatie van de huidige wensen en voorstellen te doen, omdat er veel tijd verstreken is sinds in 2013 het startdocument 'BRL 15000 en samenhangende documenten' (resultaat van de zogenaamde 'package deal') werd vastgesteld. Doel van de inventarisatie is om in beeld te brengen: Welke kwaliteitsverbetering willen we bereiken, en is de BRL

15000 daarvoor het middel of zijn er meer of andere maatregelen mogelijk en nodig. Tijdens een voorbespreking van een eerder concept-plan van aanpak van Tauw, waarbij naast Ronny Huls ook medewerkers van Tauw en het programmabureau aanwezig waren, is besloten om in het plan van aanpak de focus te verbreden van BRL 15000 naar analyse van wensen en maatregelen gericht op 'vergroten van het vertrouwen in het kwaliteitsborgingsstelsel voor bodem'.

De reacties op het plan van aanpak zijn als volgt:

- René Zijlstra: Goede aanpak, maar de verschillende partijen zullen de eigen stokpaardjes weer inbrengen. Het is de vraag of het iets nieuws oplevert.
- Otto Feenstra: Het voorgestelde proces is akkoord. De scope wordt steeds smaller (in plan: BRL 1000, 2000 en 6000). Wordt BRL 7500 later gedaan?
- Joop Jansen: Goede aanpak.
- Hans Boer: Dit is een goede procedure voor het opstarten van een nieuwe BRL.
- Jan Fokkens: De scope moet uitgebreid kunnen worden naar BRL 7500 en 9335. Overwegen om ook de Omgevingswet bij het proces te betrekken. Anders hiervoor een parallel traject starten. De klankbordgroep is te beperkt, die moet breder om draagvlak te krijgen voor de uitkomst. Ronny Huls geeft aan dat hiervoor in het plan van aanpak de vorming van een begeleidingscommissie met vertegenwoordigers vanuit alle betrokken partijen is voorzien.
- Jacoline Bijlsma: De begeleidingscommissie moet een brede samenstelling hebben. Eens met Jan Fokkens om al door de bril van de Omgevingswet te kijken bij de analyse.
- Thom Maas: Plan van aanpak is akkoord. Het is belangrijk dat I&M vooraf aangeeft dat ze akkoord is met het plan van aanpak en met de overname van de uitkomsten. Annelies de Graaf geeft aan dat Frans Plu van I&M is uitgenodigde om deel te nemen in de begeleidingscommissie. Hij zal reageren op basis van de voorliggende versie van het concept-plan van aanpak.

Rol van de programmaraad bij de uitvoering:

De programmaraad wil sturend zijn op de aanpak en de samenstelling van de begeleidingscommissie. Ronny Huls zit namens de Programmaraad in de begeleidingscommissie om toezicht te houden op deze commissie. De programmaraad wil de handen vrij houden om reactie te geven op het stuk. Dit project moet ieder overleg op de agenda komen.

8. Relatie NEN-normen en SIKB-schema's

Verkennde discussie over de visie van de programmaraad over de gewenste toekomstige relatie tussen de NEN-normen en SIKB-schema's voor bodembeheer.

Is het wenselijk om in de toekomst beide normstelsels in stand te houden?

Reacties hierop zijn:

- René Zijlstra: protocol 2002 en 2018 verwijzen voor 90% naar de onderliggende NEN. De toegevoegde 10% in de SIKB-protocollen is bedoeld om de praktische uitvoerbaarheid te vergroten. He is de vraag of het wenselijk is dat NEN-normen en SIKB-protocollen zo'n grote overlap hebben.
- Otto Feenstra: Bij grote overlap is het beter om alles naar 1 partij te doen. Voorkeur voor belegging van dergelijke normen bij SIKB, omdat je er dan ook een erkenning aan kunt koppelen.
- René Zijlstra: Bij de NEN-werkwijze kunnen partijen hun belang kopen door zitting

te nemen in de NEN-commissie. SIKB is een mooi platform waar alle belangen worden ingebracht.

- Ronny Huls: een duidelijke scheiding is wenselijk, waarbij NEN-documenten de onderzoeksstrategie bevatten en de SIKB-documenten de uitvoeringsmethoden. Nu loopt dat hinderlijk door elkaar, bijvoorbeeld bij de asbestnorm NEN 5707. Het onderbrengen van SIKB-kwaliteitsdocumenten bij NEN is alleen een optie als gegarandeerd wordt dat die worden beheerd door instanties waar kwaliteit van de uitvoering in goede handen is. Processen met begeleidingscommissies die alleen maar belangen vertegenwoordigen leiden tot uitholling van de doelstelling.
- Jan Fokkens: De Nederlandse SIKB-normen werken als marktbescherming. Het opdrachtgevend bedrijfsleven heeft daarom voorkeur voor Europese richtlijnen. Het is jammer dat het niet lukt om via NEN alle normdocumenten voor bodem te maken.
- Hans Boer: Bij de aanpassing van de SIKB-schema's aan de nieuwe omgevingswetgeving kom je deze situatie ook weer tegen: het gedwongen of vrijwillig verwijzen naar NEN-normen leidt tot problemen. Meerdere BRL's lopen hier tegen aan.
- Thom Maas: mogelijk zit de oplossing ook in het in de Regeling bodemkwaliteit verwijzen naar specifieke delen van de NEN's in plaats van naar de hele NEN's.
- Jos Theeuwen concludeert dat de relatie tussen Rbk, NEN-normen en SIKB-schema's leidt tot onduidelijkheden voor de uitvoering.

Besloten wordt om dit onderwerp in 2018 op de agenda van de programmaraad te plaatsen, te starten met het (laten) uitvoeren van een knelpunten-analyse.

9. Voorbereiding Programmaraad-activiteiten in 2018

Korte terugblik functioneren programmaraad 2016-2017:

Begin 2016 is op verzoek van het SIKB bestuur gestart met een programmaraad 'nieuwe stijl'. Doel was om pro-actief, meer strategisch gevraagd en ongevraagd te adviseren aan het SIKB bestuur. Ronny Huls vindt het een goed teken dat het programmabureau niet altijd blij is met de adviezen van de programmaraad. De raad functioneert nu meer pro-actief. Hij heeft een positief beeld van het huidige functioneren van de programmaraad.

René Zijlstra: Goed dat het CCvD Bodembeheer niet meer over strategische zaken gaat, en accepteert dat dat in de programmaraad gebeurt.

Joop Jansen en Otto Feenstra stemmen in met Ronny Huls en René Zijlstra.

Hans Boer vindt dat de programmaraad de afgelopen twee jaar is gegroeid en goede stappen heeft gemaakt in de strategische rol.

Jan Fokkens deelt deze meningen, maar vindt ook dat de programmaraad nog meer de rol moet pakken bij het opstellen van het (jaar)programma voor bodem van SIKB. Het is belangrijk dat voorstellen van de programmaraad opvolging krijgen.

Jacoline Bijlsma: Er is een breed scala aan onderwerpen langsgeslagen. Die zijn niet altijd van belang voor de bevoegde gezagen, maar het is nuttig om er als bevoegd gezag bij te zitten.

Thom Maas: We houden ons met de goede dingen bezig. We moeten er scherp op blijven of onze prioriteiten goed vertaald worden in de jaarprogramma's.

Jos Theeuwen: Het doel was om het detailniveau uit de vergadering te halen en

losser te komen van het programmabureau. Hierin zijn we afgelopen periode geslaagd.

Vergaderfrequentie:

Jos Theeuwen: Tijdens het overleg tussen de delegaties van bestuur en programmaraad op 2 oktober jl. is gevraagd hoe het bestuur de rol van de programmaraad ziet. De bestuursleden gaven aan dat van de programmaraad de beleidsmatige sturing voor het werkveld bodembeheer binnen SIKB wordt verwacht. Soms is de agenda erg vol, en het lukt niet altijd om tot consensus te komen.

JT,
AndG

De aanwezigen concluderen dat om deze taak goed te kunnen doen verhoging van de vergaderfrequentie van 3 naar 4 à 5 keer per jaar nodig is. Per vergadering kan een beperkt aantal onderwerpen geagendeerd worden, zodat de mogelijkheid er is om dieper op de onderwerpen in te gaan.

JT,
AndG

Om de achterban vooraf te kunnen peilen moeten de stukken twee weken van te voren worden rondgezonden.

AndG

In december wordt m.b.v. een datumprikker een extra overleg gepland om het jaarprogramma voor 2018 te bespreken.

Samenstelling van de programmaraad: Behoeft geen aanpassing.

Agendering van onderwerpen in 2018 (aanvullend op de onderwerpen die eerder in de vergadering aan de orde zijn geweest):

Jos Theeuwen zal Ronald Peters van IL&T uitnodigen om een presentatie te geven over het IL&T Meerjarenplan 2018-2022.

Otto Feenstra stelt voor om de voortgang van de nieuwe Essentiele Eisen bij de aan te passen schema's te bespreken. Jan Fokkens vult daarop aan dat het goed is om te bespreken hoe het werken met de Essentiele eisen ervaren wordt door de verschillende partijen. Dit onderwerp kan mogelijk ook meegenomen worden in de eventuele presentatie door IL&T.

10. WVTTK en afsluiting

Jos Theeuwen dankt iedereen voor de bijdrage en sluit de vergadering.